

לקט אמרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
עגדולי ישראל,
על מדות טובות
שצביאות
לאהבת הזולת,
הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
© אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש יג אדר"ב תשע"א שבת - ירושלים 5:13 תלאביב 5:28 חיפה 5:19 מוצ"ש - ירושלים 6:26 תלאביב 6:28 חיפה 6:27 ר"ת 7:06

פרשת צו הכרת הטוב והוריה

**"הופץ השבוע
ב"ריאות רפואה" 97**

להכיר ולהעריך הטובה שמקבל ממטיבו ולהודות לו על כך ! נלמד מהפסוק: "אם על תודה יקריבנו" (פרק ז"ב)

וּכְתַב רִשִׁי: "אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו כגון יורדי הים והולכי מדבריות וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא שהם צריכים להודות, שכתוב בהן (תהלים קז) "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם ויזבחו זבחי תודה..." **אמרו** חז"ל בגמרא (ברכות נד:): "ארבעה צריכים להודות, יורדי הים, הולכי מדבריות, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא". ולכאורה תמוה: מדוע לא נקטו חז"ל כסדר שנכתב בפסוקים (תהלים קז) הולכי מדברות [=תעו במדבר בשימון] חבוש [=יוציאם מחושך וצלמות] וגו' חולה ונתרפא [=אוילים מדרך פשעם] וגו' יורדי הים [=יורדי הים באניות]!?

התוספות שהקשו קושיה זו, ביארו, שהסדר המובא בפסוקים הוא לפי הסיכון, שהמסוכן יותר נכתב קודם, ואילו הסדר בגמרא הוא לפי המצוי, שהדבר המצוי נכתב תחילה.

ואולם בתשובת רב האי גאון תירץ באופן הפוך מתוספות, שהסדר בפסוקים לפי המצוי, שהיותר מצוי הוא המוקדם, ואילו הסדר בגמרא לפי הסכנה, שהקרובים יותר לסכנה הם המוזכרים ראשונה.

ולכאורה צ"ע: היאך יתכן שהתוס' רב האי גאון יחלקו ביניהם מהי המציאות, שלתוס' המציאות היא ש"הולכי מדברות" מסוכנים יותר, ולרב האי גאון "יורדי הים" הם בסיכון גבוה יותר. וכן לתוס' "יורדי הים" מצוי יותר, ולרב האי גאון "הולכי המדברות" הם המה המצויים יותר וכן לענין חולה וחבוש שלתוס' החבוש מסוכן יותר מהחולה, אך החולה מצוי יותר מהחבוש, ולדעת רב האי גאון בדיק ההפך: החולה מסוכן יותר והחבוש מצוי יותר] וצ"ע במאי פליגי?

ושמענו על כך ביאור נפלא ואמיתי מהרב ש.א. שליט"א ששורש המחלוקת של רב האי גאון והתוספות נעוצה במחלוקת אחרת ביניהם, וכל אחד אזיל לשיטתו. התוס' (ברכות נב. ד"ה ואימא) כתבו שנהגו לברך דוקא בחולה שנפל למשכב, אבל חש בראשו אינו צריך לברך. ואילו רב האי גאון פליג וסובר שאפילו חושש בראשו או בגרונו צריך לברך (הובאו דבריו בהגהות מיימוניות על רמב"ם פ"י מברכות ה"ח בשם הערוך).

ואכן בטור ובשו"ע (סי' ריט, ז"ח) הובאו ב' הדעות הללו לא רק לגבי חולה ונתרפא אלא גם לענין הולכי מדברות, שבתחילה כתב הטור דעה א': "נוהגין באשכנז ובצרפת שאין מברכין כשהולכים מעיר לעיר שלא חייבו אלא בהולכי מדברות דשכיחי בהו חיות רעות ולסטים... וכן לענין חולה דוקא חולה שנפל למשכב אבל חש בראשו אין צורך לברך. והוסיף הטור דעה ב': "אבל הרמב"ם והרמב"ן כתב דבכל דרך ובכל חולי צריכין להודות עיי"ש. וכן בשו"ע הובא ב' הדעות הללו. ובביאור הגר"א ציין שהפלגותא לענין החולה הוא אותו פלוגתא שיש בהולכי מדברות.

מעתה, לאור כל זאת, תירץ הרב ש.א. שהתוס' לשיטתם שמברכים רק על מדברות כאלו ששכיחי בהם חיות רעות, מובן שסוברים גם שהולכי מדברות מסוכנים יותר מיורדי הים, וזו גם עצם הסיבה שיורדי הים מצויים יותר נכי שם פחות סכנה. וכן הם לשיטתם שמברכים רק על חולי שנפל למשכב, נמצא שהוא מסוכן יותר מיורדי הים [אך פחות מסוכן מחבוש על עסקי נפשות ומהולכי מדברות] ומאידך, הוא מצוי יותר מחבוש למלכות על נפשות [אך פחות מצוי מהולכי מדברות].

ואילו רב האי גאון לשיטתו שמברכים גם על חולי קל שנתרפא, וכן על הליכה מעיר לעיר, ויתכן בהתאם לכך גם על חבוש על ממונות גרידא [ולא על נפשות - עיין ביאור הלכה ריט"א ד"ה חבוש], נמצא שיורדי הים מסוכן יותר מהולכי מדברות קטנים, וממילא הם מצויים יותר מיורדי הים [ששם פחות מסוכן], וממילא חולה בחולי כזה שמברכים עליו הוא מסוכן יותר מחבוש על ממונות, אך פחות מצוי ממנו.

מיהו החכם...?
פעם שאל כ"ק האדמו"ר רבי שמעון קאליש מסקרנוביץ זצ"ל את אחד מחסידיו: מה פשר מלות התפלה שאומרים בסוף תפלת "הודו" בער"ש "מי חכם וישמור אלה והתבוננו חסדי ה'" מהי החכמה הגדולה להתבונן בחסדי הקב"ה?
שתק החסיד. אמר לו הרבי: פרק זה מדבר אודות הארבעה שצריכים להודות לאחר שראו בגופם את ניסם. אך מי הוא החכם? זה הנותן תודה לפני שאירע לו נס, ואז הוא לא מגיע כלל לאותן ארבע צרות.

לזכור להודות בכל עת...
סיפר החיד"א זצ"ל על זקינו **רבי אברהם אזולאי** זצ"ל שכאשר באו בספינה לעיר פאסט שבמרוקו (אחר גירוש ספרד) ועלו מן הים ליבשה התחוללה רוח סערה בים והטביעה את הספינה עם כל אשר בה.
לזכר הנס, היה הרב אזולאי, מיום זה, צר את צורת חתימתו כצורת הספינה. לזכור להודות להש"ת בכל עת...
שם הגדולים

לעילוי נשמת
האשה החשובה מרת זלדא בת ר' חיים צבי פנדל ע"ה אשת ר' יעקב קאפל צבי ז"ל
נלב"ע שושן פורים
ופנוחתה כבוד בהר הזתים

תוכחה בהתחשבות על "התחשבות"...

המעשה שלפנינו אירע בסעודת פורים בין הערביים. באותו פורים סיפר הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל בהרחבה לתלמידיו כיצד גירש הוא עם עמיתיו (בשליחות החפץ חיים) את ה"גילגול"...

וסיפר תלמידו רבי חיים יצחק חייקין: "לשמע הדברים ששמענו זה עתה מרבי אלחנן, היינו כולם כמרחפים בעולם אחר ולא הרגשנו בצפיפות שנוצרה בבית ובעייפותם של אלה העומדים על רגליהם".

"**והנה** לפתע פונה אלינו רבי אלחנן בחיך אבהי - שלא רואים כמותו אצלו אלא פעם אחת בשמיטה - וברוח טובה אומר לנו: "הריני רוצה להעלות כאן הצעה אחת... מחצית מן הקהל בוודאי יסכימו לה תיכף ומיד... הריני מציע שאותם תלמידים שישבו עד עכשיו, יקומו מהספסלים ויעמדו, ואילו התלמידים שעמדו עד עתה שהם ישבו במקומם... בטוחני שהעומדים יסכימו להצעתי..."

התלמידים, כמוכן, תיכף ומיד עשו כדבריו, ואגב כך גם למדו רבי אלחנן פרק בהליכות הקודש. בכך שנמנע להעיר במפורש ליושבים כפי שניתן לצפות מרב קפדן שאינו נושא פנים שהיה מעיר ישירות מדוע אינם מציעים בעצמם את מקומותיהם לחבריהם שעומדים במשך שעות על רגליהם... אלא עשה כן בחיך וב"הקדמה" מחוכמת שהשרו על כל הנוכחים אוירה של נועם ושביעות רצון.

רבי אלחנן

"לא אצער פועל עני עבור מצות מהודרות..."

מאמצים רבים השקיע הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל באפיית מצות שיהיו בתכלית ההידור. והנה קרה שאחד מעוזריו בשעת אפיית המצות העיר לו, כי אחד העובדים מתרשל קצת בגלגול העיסה, וכי מן הראוי שהרב יגער בו ויזרוז...

השיב לו הגרי"ח: זאת לא אעשה - לצער פועל עני ולגעור בו משום שחפץ אני במצות מהודרות? אני מצדי עושה כל מה שביכולתי וגם אינני חוסך בהוצאות, ובנוסף לכך מתפלל אני להשי"ת שיזכני במצות ביתרון ההידור והכשרות, וסמוך ובטוח אני שהקב"ה יקבל תפלתי, כי הוא בוחן לבבות ויודע כמה עז רצוני לקיים מצוה זו כהלכתה, אבל לקבל מצות מהודרות תמורת גערה בפועל עני. יצא שכר המצוה בהפסדה.

האיש על החומה

על מה חשב החפץ חיים בסוף תפלת נעילה?

סיפר הגה"צ רבי שמואל דוד וואלקין זצ"ל: בסוף יום כיפור הקדוש, בזמן שכולם היו משולהבים ושקועים בתפלת נעילה, ודעתם הייתה במחשבות רמות ועילאיות של נעילת היום הקדוש ביותר בשנה.

ממש באותה שעה היה החפץ חיים חושב ונותן דעתו על אלו שהם חלשים וקשה עליהם התענית. ובחזרת הש"ץ היה הח"ח מסתובב והולך בין הבחורים ומצביע ואומר: "אתה בחור חלש! אינך מחוייב לחכות עד גמר תפלת נעילה, הזמן הראשון והמוקדם כבר הגיע, לך ואכול! וכן אתה... וכן אתה... וכך הורה הח"ח לכל תלמיד שהכיר וראה בו שחלש הוא וקשה עליו הצום.

מאיר עיני ישראל

שלא יפגע אדם בזולתו מתוך רוב דביקותו ודקדוקו בהידור המצוות! נלמד, בדרך דרש ורמז, מהפסוק: "ואש המזבח תוקד בו" (פרק ו-ב)

כלומר: אם אש עבודת ה' יוקדת באדם, עליו להזהר שתהיה יוקדת "בו" - בתוכו פנימה, ולא כלפי חוץ באופן שתפגע באחרים. וכדוגמא לכך מביאים את מה שסיפרו חז"ל בגמרא (סוכה כח) על תלמידו של הלל הזקן, יונתן בן עוזיאל, שבשעה שישב ועסק בתורה, כל עוף שפרח מעליו מיד נשרף. ונשאלת השאלה: אם כך גדולתו של התלמיד, במה התבטאה גדולתו של הרב [הלל הזקן]? אלא, אומר השפת אמת, גדולתו של הרב באה לידי ביטוי בכך שעוף הפורח מעליו לא נשרף כלל, שכן האש הייתה יוקדת בקרבו פנימה, ומבחוץ לא היה הדבר ניכר... (עפ"י מש"ת)

הרואה כאלו מדות מושחתות בהמן - יזיר עצמו מהן!

יסוד ההתחשבות בזולת הוא תיקון המדות! ומדות מתוקנות באות לידי ביטוי באהבה ואחווה, שלום ורעות השוררים בין איש לרעהו, ולכאורה דוקא יום הפורים הוא המסמל ענין זה, אשר בו תיקנו משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים, ונשאלת השאלה מדוע תיקנו זאת דוקא על נס פורים ולא על שאר ניסים?

ביאר זאת הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל בטוב טעם, עפ"י מה ששמע בשם הסבא מקלם שביאר את דברי חז"ל "כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין" חז"ל מלמדים אותנו בזה שאם רואים אנו שאנשים עושים מעשי השחתה גדולים כל כך נחשוב: מה זה נוגע לנו? וכי יעלה על הדעת שנגיע חלילה לכאלו מעשים?

אלא עלינו לדעת שכל הרואה מעשי השחתה, אפילו אם הוא צדיק ורחוק כרחוק מזרח ממערב מהשחתה כזו, צריך לגדור עצמו בגדרים וסייגים שלא יגיע לעולם להשחתה כזאת, כי גם האנשים המושחתים במדותיהם ובמעשיהם, לא בפעם אחת הגיעו לכך, אלא כבר היה גרעין ראשון שממנו צמח וגדל הרע לאיטו, ואם כן, הרואה קילקול אצל אחרים צריך לחשוש אולי עדיין אצלו הוא רק הגרעין הראשון שממנו עלול לצמוח ולהתפתח... לכן יזיר עצמו מן היין. עכ"ד הסבא מקלם.

לפי"ז - מבאר הגרי"ח ניימן - ניתן לומר, שכאשר ראו חז"ל את המדות הרעות והמושחתות של המן הרשע, שלא יתכן גרוע יותר מהן. וכפי שמעידים פסוקי המגילה שלא היה לו שום תביעות לבני ישראל שהרי כולם השתחוו לו ורק מרדכי לבדו נהג ב"קנאות" ולא רצה להשתחוות. גם עושר גדולה וכבוד לא חסרו לו להמן, למרות זאת, מגודל שחיתות מדותיו אמר: "וכל זה איננו שווה לי"... ובשיא השחיתות הגיע למצב של "זיבז בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו". כלומר: לא היה מכבודו להתעסק עם יהודי אחד, על כן גמר אומר להרוג ולאבד את כל היהודים טף ונשים החפים מפשע! זוהי השחתה שאין למעלה ממנה, להרוג ולהשמיד עם שלם רק בשביל נגיעה ואמביציה פרטית.

וכשבני ישראל ראו עד להיכן מגיעות מדות רעות והשחתה של בני אדם, שבשביל נגיעה קלה יכולים להחריב עולם מלא. אזי תיכף ומיד קיימו בעצמם את דברי הגמרא "הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין" והתחילו לתקן ולשפר את המדות, החלו לחשוב ולהתבונן היאך להתחשב עם הזולת, ולהטיב עמו, היאך לכבד את הזולת, לחוש את מחסורו ולסייע לו, את המדות הטובות האלו מסמלים ה"משלוח מנות ומתנות לאביונים".

לדקדק במצוות אך לא על חשבון פגיעה בזולת!

על כן, לאור האמור, כמה גדול האבסורד ועצומה הפליאה, לראות כיצד יש יהודים טובים המדקדקים במצוות שבין אדם למקום ביתר הידור, והמקפידים ומחמירים על עצמם בכל מצוות והלכות הפורים, ממש קלה כבחמורה, ודוקא את חובתם הבסיסית לזולת הם שוכחים, ובשואט נפש פוגעים הם בזולתם באיצטלא של צידקות, אשר בדיוק בגלל נקודת תורפה זו - של שחיתות במדות - זמם המן להשמיד ולאבד... ואשר בזכות התיקון במדות של האחדות וה"נשיאה בעול" ההדדית [= "לך כנוס את כל היהודים... וצומו עלי"] צמחה הישועה. ואשר באמת כל מצוות והלכות הפורים מוסבים סביב ענין זה, כאמור.

נציין רק דוגמא אחת לאבסורד האמור, שכבר הביאה ועורר עליה בשעתו הגאון **רבי שלום שברדון** זצ"ל, וכך אמר: "ישנם אנשים אשר מראים עצמם לעין כל כיראי שמים ומדקדקים במצוות בתכלית הדקדוק, ולפעמים אנו מוצאים אותם נכנסים לבית הכנסת לשמוע קריאת "פרשת זכור" ושוכחים מכל שאר מצוות התורה!"

"וכמו ששמעתי מעשה בנער אחד צעיר לימים שלא נתמלא זקנו עדיין, והוא עמד וקרא בתורה וכשהגיע לפרשת זכור, התפרץ "ירא שמים" אחד וסילקו מן הבמה בבזיונות לעין כל, והלבין פניו בטענה שלא סמכינו בדאורייתא אחזקה דרבא".

"והנה האיש הזה נראה כמחמיר ומדקדק במצוות בתכלית. אמנם לא כן הוא, אלא באמת הרי הוא "מושחת שנתפס לחומרות" אשר נוח לו לרוצץ את גולגולתו של חברו ובלבד שיראו כולם כמה הוא מדקדק במצוות..." עכ"ד.

הנתפס לחומרות יותר מהראוי לו מזיק לעצמו ולאחרים!

בספר מי דעת (על רבינו יונה - אבות) הביא מכתבי הגאון **רבי משה שמואל שפירא** זצ"ל שיש כמה סכנות למי שמחמיר על עצמו כשאינו במדרגה שראוי לו להחמיר, ואחת הסכנות היא שמאבד בכך את כח ההבחנה, וכמש"כ בוידי של רבינו נסים "את אשר טהרת טמאתי ואשר טמאת טהרתי" וכן "את אשר התרת אסרתי ואשר אסרת התרתי" ושואלים: בשלמא אשר טמאת התרתי ואשר אסרת התרתי מובן שיש בו חטא. אך איזה חטא יש כשמטמאים את הטהור ואוסרים את המותר שצריך להתוודות עליו?

אלא החסרון בזה שמאבד את כח ההבחנה ואינו מבדיל בין טמא לטהור ובין אסור למותר, ולכן מאותה סיבה בדיוק יוכל לטהר את הטמא ולהתיר את האסור. על כן צריך שיהיה ברור לאדם מה אסור עפ"י דין, מהו דרבנן, מהו מנהג, מהו חומרא, ומהו רק חשש.

עפ"י מובנת אזהרת התורה "לא תוסיפו על הדבר הזה אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמור" (דברים ד"ב) ותמה **המגיד מדובנא**: בשלמא "לא תגרעו" מובן שאסור, שכן אינו מקיים את מה שנצטווה, אבל מה בכך שיוסיף על המצוה, הרי לא רק שעושה את המצוה אלא עוד מוסיף עליה?

והמשיל זאת המגיד מדובנא לאדם ששאל כלי משכינו, ולבסוף החזיר לו שני כלים. והתפלא המשאל מדוע מחזיר לו שני כלים, והלה השיב כי "הכלי שהשאלת לי הרה וגם ילד אצלי כלי נוסף... וא"כ שלך הוא". ויהי היום והנה בא אותו שואל ושאל מנורת כסף גדולה כי יש לו שמחה בביתו. ויתן לו שכינו בשמחה כי בוודאי יחזיר לו שני מנורות כסף. והנה עברו ימים רבים ואין השואל מחזיר מאומה. פנה אליו המשאל ותבע את המנורה היקרה, והשיב לו השואל כי המנורה מתה... כשמוע המשאל דברי הבל אלו החל לזעוק: "וכי מי שמע שמנורה תמות?" אמר לו השואל: "מי ששמע שכלי יכול ללדת יכול גם לשמוע שמנורה יכולה למות..."

והנמשל: המוסיף על המצוה ואומר כי המצוה הרה וילדה... ויכול להוסיף עליה, מסוגל הוא גם לומר באותה מדה כי המצוה נפחתה ממה שכתוב בתורה ולגרוע ממנה.

סכנה נוספת ישנה למי שמחמיר על עצמו בעוד אינו ראוי לכך - אומר הגרמ"ש שפירא - בכך שהוא מסתכל על זולתו שאינו מחמיר כמוהו, כעבריו, והוא מבטלו לגמרי, וזה מה שגורם לו להמשיך ולבקר גם את גדולי ישראל שלא נוהגים בחומרות שהוא נוהג.

וסיפר הגרמ"ש על **הגאון מוילנא** שביקר בשעתו את דרך הלימוד של בעל "אורים ותומים", ואפילו שלא נוכל לשער את גדלותו העצומה, אבל הגרמ"ש טען שדרך לימוד זו יכולה להביא לזילזול בראשונים, שכן "אורים ותומים" מתרץ הרבה קושיות של הראשונים בחריפותו, ועלולים לחשוב שהוא יותר מהראשונים. ויש חשש שאחרים יזלזלו בראשונים.

להתחשב בזולת ולוותר על המשרה...

סיפר הגאון **רבי יעקב קמנצקי** זצ"ל: בשנים שלאחר נישואיו של הגאון **רבי עקיבא אייגר** זצ"ל, ישב סמוך על שולחן חותנו בעיר ליטא, מקום בו כיהן הגאון **רבי יעקב לורברבוים** זצ"ל (בעל נתיבות המשפט), כרב העיר.

כשהגיע זמנו של רבי עקיבא אייגר לצאת ולפרנס את משפחתו, חיפש אומנות נקיה וקלה שתמשך רק שעות מעטות, ואילו בשאר שעות היום יוכל לשבת ולשקוד על התורה.

כאשר שמע רעק"א שבבית הכנסת הגדול בוויילנא מחפשים "שמש שני" שתפקידו לאסוף את כל הסידורים והחומשים ולטאטא את בית הכנסת, החליט שזו תהיה משרה אידיאלית בעבורו...

פנה רבי עקיבא אייגר לרב העיר בבקשה שיכתוב לו מכתב המלצה. כמובן שבעל "נתיבות המשפט" הבחין מיד שעבודה לא מכובדת, זו אינה מתאימה לגדול הדור הבא, אך מכיון שלא רצה לסרב למשאלתו, כתב מכתב לוויילנא המתאר את גודל גאונו ומידותיו התרומיות של רעק"א, ואז המליץ עליו לעבודת "שמש שני".

גבאיי בית הכנסת דוויילנא, שהמכתב הגיע לידם, נכנסו למבוכה גדולה, שהרי הם לא חיפשו "אב בית דין" חדש... לאחר דיון השיבו מכתב לליסא שהם מסכימים לבקשתו של "בעל הנתיבות" למנות את רבי עקיבא אייגר בתור "שמש שני", אך ברצונם להסביר שיש כאן שאלה ש"הנתיבות" צריך לפסוק עליה:

הרי "שמש הראשון" הינו יהודי פשוט מאד, עם הארץ שאינו מלומד, ובודאי שהוא ירגיש שלא בנוח אם יצטרך ליתן הוראות ופקודות לתלמיד חכם חשוב בדרגת רבי עקיבא אייגר. ואולם אף על פי כן אם ה"נתיבות" עומד על דעתו שראוי לרבי עקיבא אייגר להיות "שמש שני", הם מסכימים לקבל את דעתו.

כאשר קיבל בעל ה"נתיבות" את מכתבם, קרא לרבי עקיבא אייגר והראה לו את תשובתם באומרו: "אני חושב שאתה צריך לפסוק שאלה זו בעצמך, ומה שתחליט, אשלח לוויילנא". לאחר שהרהר מעט, החליט רבי עקיבא אייגר שלא לקחת את המשרה.

כשסיים רבי יעקב קמנצקי את סיפורו, העיר: לפעמים מחליט אדם לפעול בדרך מסוימת משום שהוא מרגיש שדרך זו תועיל לו ברוחניות, אך אם בעשיית פעולה זו יפגע ברגשותיהם של אחרים, מוטב לשוב ולעייין אם כדאי הדבר.

במחיצת רבינו

לא להדר על חשבון הזולת

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל היה רגיל שנים רבות לאפות את מצות המצוה שלו קודם הפסח, במאפיה מסויימת. והנה באחת השנים נפתחה מאפיה חדשה עם הידורי כשרות רבים יותר מהנהוג עד כה במאפיה הראשונה. כשנודע הדבר לרבי משה, החליט כי מעתה יאפה את מצותיו במאפיה החדשה והמהודרת.

ואולם כאשר הגיע הדבר לידי מעשה. חזר בו רבי משה מרצונו לאפות במאפיה המהודרת והמשיך לאפות מצותיו במאפיה הראשונה כשהוא מסביר: "אם אני אעבור לאפות את מצותי במאפיה החדשה, ישמעו זאת אנשים רבים ויעשו גם הם כך. ויעזבו את המאפיה הישנה ועל ידי זה תהרס פרנסתו של הראשון..."

מגד גבעות עולם

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

הפנקסן ומשלוח המנות - סיפור לפורים

הוא תלש בחפזה את הפתק הקטן שהיה צמוד למשלוח, ושיגר את הילד למשפחת דאהן. להם מגיע משלוח מנות! הם בעד תוכנית תמ"א שלושים ושמונה! בזכותם יזכו השכנים בדירות מרווחות! במטרים רבים, במרפסות, באורה בשמחה בששון וביקר!

מרדכי הצדיק אץ רץ למלא את שליחותו. לא הבין מדוע שינה אבא לפתע את דעתו.

* * *

ט"ז אדר. המנין האחרון היה די גדוש. מסתבר שאנשים העדיפו להמתין שאדי האלכוהול של אמש יתנדפו לגמרי לפני שיתפללו. 'נארווייזער' התפלל במנין הזה, וגם הרב קאהן. מיד בתום התפילה ניגש קאהן אל 'נארווייזער' וכביכול בדרך אגב התעניין אם נכון הדבר שמשדד השיכון הודיע לאחרונה שמעתה ניתן לבנות - מכוח תוכנית תמ"א 38 - שתי קומות על הגג ולא רק קומה אחת!

"כנראה שהוא עדיין שיכור, מחפש במי להתעלל..." הרהר 'נארווייזער' אך החליט לא לתת לעמיתו את התענוג. "כן. זה נכון" סינן והפנה עינים לכיוון הטלית שהולכת ומתקפלת.

"אם זה ככה - אני מצטרף!" הצהיר הרב קאהן בפרצוף סמוק. "יפה" פלט 'נארווייזער' ולא הבין אם הוא חולם. מה גרם לו לקאהן לשנות את דעתו מן הקצה אל הקצה? בינתיים סיים 'נארווייזער' לקפל את הטלית, נטל ה"טלית זעקל" תחת בית שחיו ויצא. בדרך הבחין שהרב קאהן צועד לידו. "אגב" נשמע שוב קולו של השכן "תודה על משלוח המנות המיוחד - זה מאוד ריגש אותנו!"

* * *

"עכשיו הבנתי מה קרה!" תפס הפנקסן "מרדכי הקטן לקח בימי פורים חופש מהריטלין. הוא שוב לא היה מרוכז ונתן את משלוח המנות המיוחד לקאהן במקום לדאהן. נו, שיהיה כך. אם תצמחנה בזכות הטעות שתי קומות חדשות בבניין - זה היה כדאי!"

"אבל בעצם" ליוותה אותו מחשבה טורדנית "אולי השיטה יכולה לעבוד תמיד? אולי משלוח מנות, חיוך ומילה טובה עובדים טוב יותר מפנקסנות!?"

מכון 'אהבת אמת' - ירושלים

הציבור מוזמן להשתתף בסדנה בנושא מידות טובות, המונחת ע"י הרב נפתלי וינברג שליט"א. הסדנה מתקיימת מידי יום שלישי, בשכונת 'שערי חסד' ירושלים, בין השעות 8-9 בערב. יש לתאם השתתפות בטלפון: 02-5671812 מספר המקומות מוגבל.

צבע הצלופן התכול של משלוח המנות השתלב היטב בתחפושת של "מרדכי הצדיק". הילד החזיק בידיו את המגש המרשים ופנה בצעדים גאים לכיוון הדלת. "למי זה?" התעניין אבא.

למשפחת קאהן?! - כמעט הצטעק מיסטר 'נארווייזער' אך בלם את שפתיו בחזקה. בא הנה. תיכנס הביתה! מרדכי הצדיק לא ידע מה אבא רוצה ממנו. הוא הסתובב והרגיש כיצד המשלוח מנות נשמט מידי בתנועה חזקה. "עוד מעט נשלח אותך למשפחה אחרת."

מה רע במשפחת קאהן - תהה הקטן, אך כמו צדיק אמיתי שתק.

* * *

מאז שהחל מיסטר 'נארווייזער' לתכנן את הרחבת הדיור בבניין, נשתבשו עליו סדרי בראשית. בחלום ובהקיק ריצד מולו צמד המילים "תמ"א שלושים ושמונה". הרשויות, למי שלא מעודכן, חוששות מרעידת אדמה חזקה שתמוטט בניינים שלא נבנו לפי התקן. מיסטר 'נארווייזער' מתגורר בבניין כזה שנבנה לפני שנת 1980 (למנינים). הוא לא כל כך פוחד שהבניין ייפול, כמו שהוא רוצה לנצל עד תום את ההטבות המיוחדות הגלומות בתוכנית "תמא 38".

תוכנית זו מאפשרת לקבל אישורי בנייה רחבים ברמה שלא התאפשרה בעבר בשום דרך. האינטרס של הרשויות הוא שבמהלך ההרחבה ישולבו חזוקים מיוחדים למבנה - שיתאימו אותו לתקן שמוגן בפני רעידות אדמה. בתמורה לכך מתאפשר לתושבים להוסיף כשני חדרים לכל דירה, כאשר את כל ההוצאות ניתן לכסות ממכירת הדירה שתיבנה על הגג.

בשונה מכל תוכנית הרחבה, מוכרחים לשתף כאן את כל השכנים - שכן המטרה היא לחזק את הבניין כולו. 'נארווייזער' החל לעניין את השכנים וכרגיל זכה לתגובות מגוונות. חלק היו מולהבים - כמוהו. חלק סקפטיים וחלק "נודניקים עוקצניים" - כהגדרתו הלא מחמיאה. הרב קאהן קוטלג אצלו כ"נודניק הראשי". לעומתו התייחס הרב דאהן לרעיון בהתלהבות - החל מהרגע הראשון. הוא הפך לשותפו האישי שדחף ותמך את התוכנית. סייע בשכנוע השכנים, והתפלל להצלחה.

מר 'נארווייזער', אם לא שמתם לב עד עכשיו, הינו "פנקסן" לא קטן. החל מהיום שתוכנית תמא 38 עלתה לאוויר קטלג את כל שכניו מבעד למידת נכונותם לקפוץ איתו למים. מי שהביע נכונות נכנס לרשימת "הטובים", ומי שלא - נזרק לרשימת "הרעים"...

פלא שהוא כמעט התעלף כאשר שמע ממרדכי הצדיק שהוא בדרך לתת משלוח מנות למשפחת קאהן?! הרי קאהן הוא המתנגד הראשי לתוכנית הבנייה, ומי שאפילו מנסה להמריד שכנים אחרים! "משלוח מנות" מגיע לו? "משלוח זרש" מגיע לו, וד"ל.